

Program Azotanowy

1. Podstawy prawne

- Rozdział 4 ustawy Prawo wodne,
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 lutego 2020r. w sprawie przyjęcia „Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu”.

2. Podział gospodarstw wg. wymogów dotyczących nawożenia

- **małe** – do 10 ha lub 10 DJP w gospodarstwie,
 - przestrzegają terminów nawożenia i składowania nawozów mineralnych;
- **średnie** – równe i powyżej 10 ha UR lub równe i powyżej 10 DJP w gospodarstwie,
 - prowadzą ewidencję zabiegów agrotechnicznych związanych z nawożeniem azotem,
 - posiadają obliczenia maksymalnych dawek N lub dobrowolnie plan nawożenia azotem.
- **duże** – powyżej 100 ha UR lub powyżej 50 ha upraw intensywnych lub utrzymujące obsadę większą niż 60 DJP w gospodarstwie wg. stanu średniorocznego,
 - posiadają plan nawożenia azotem.
- **bardzo duże** – chów lub hodowla drobiu powyżej 40 000 stanowisk, chów lub hodowla świń powyżej 2 000 stanowisk dla świń o wadze ponad 30 kg lub 750 stanowisk dla macior,
 - posiadają plan nawożenia azotem:
 - opracowany zgodnie z zasadami dobrej praktyki rolniczej,
 - zatwierdzony przez OSCHR,
 - dostarczony do wójta (burmistrza, prezydenta miasta) oraz do wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska,
 - może zbyć do 30% gnojówki i gnojowicy, resztę zagospodarować (nawożenie, biogaz).

Gospodarstwa nabywające nawozy naturalne: posiadają plan nawożenia azotem.

W ustawie Prawo wodne obowiązuje zasada „Produkcję rolną, w tym działy specjalne produkcji rolnej, oraz działalność w ramach, której są przechowywane odchody zwierzęce lub stosowane nawozy, prowadzi się w sposób zapobiegający zanieczyszczeniu wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych i ograniczający takie zanieczyszczenie. Przepisy „Programu działań” nie dotyczą nawozów wapniowych, fosforowych, potasowych, magnezowych, niemających w składzie azotu.

Ograniczenie rolniczego wykorzystania nawozów

Zabrania się stosowania nawozów na glebach zamrzniętych powierzchniowo, zalanych wodą, nasyconych wodą lub przykrytych śniegiem. Dopuszcza się stosowanie nawozów na

glebach, które rozmarzają, co najmniej powierzchniowo w ciągu dnia. Stawy wykorzystywane do chowu lub hodowli ryb mogą być nawożone nawozami naturalnymi lub nawozami azotowymi mineralnymi.

Warunki rolniczego wykorzystania nawozów w pobliżu wód powierzchniowych

Nie stosuje się nawozów na gruntach rolnych w pobliżu wód powierzchniowych. W tabeli 1. przedstawiono odległości dotyczące wykorzystania nawozów w pobliżu wód powierzchniowych.

Na gruntach rolnych od brzegu:				
Rodzaj nawozu	jezior i zbiorników wodnych o powierzchni do 50 ha	cieków naturalnych	rowów z wyłączeniem rowów o szerokości do 5 m liczonej na górnej krawędzi brzegu rowu	kanatów
Nawozy z wyłączeniem gnojowicy	5 m	5 m	5 m	5 m
Gnojowica	10 m	10 m	10 m	10 m
Na gruntach rolnych od :				
Rodzaj nawozu	brzegu jezior i zbiorników wodnych o powierzchni powyżej 50 ha	ujęć wody, jeżeli nie ustanowiono strefy ochronnej na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2017r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2018r. poz. 2268, z późn. Zm.)	Obszarów morskiego pasa nadbrzeżnego	
Wszystkie rodzaje nawozów	20 m	20 m	20 m	

Zasady rolniczego wykorzystania nawozów na terenach o dużym nachyleniu.

Odległości, w jakich nie stosuje się nawozów w pobliżu wód powierzchniowych:

- na terenach o dużym nachyleniu w kierunku wód powierzchniowych +5;
- jeżeli na gruntach rolnych (o dużym nachyleniu również) występuje uprawa roślin i: stosuje się nawozy za pomocą urządzeń aplikujących je bezpośrednio do gleby, lub dzieli dawkę na 3 części (minimum co 14 dni) – x 0,5;
- <25 m nie wolno myć sprzętu do nawożenia i rozlewać wodę z mycia;

- <25 m nie wolno składować nawozów na terenie o dużym nachyleniu;
- <25 m nie wolno przechowywać nawozów naturalnych i kiszzonek.

Okresy nawożenia

Terminy stosowania nawozów

Rodzaj nawozów Rodzaj gruntów	Nawozy azotowe mineralne i nawozy naturalne płynne	Nawozy naturalne stałe
Grunty orne	1 marca – 20 października	1 marca – 31 października
Grunty orne na terenie gmin objętych wykazem stanowiącym załącznik nr 2 do Programu	1 marca – 15 października	1 marca – 31 października
Grunty orne na terenie gmin objętych wykazem stanowiącym załącznik nr 3 do Programu	1 marca – 25 października	1 marca – 31 października
Uprawy trwałe	1 marca – 31 października	1 marca – 30 listopada
Uprawy wieloletnie		
Trwałe użytki zielone		

Wyłączenia:

- jesienne uprawy po późno zbieranych przedplonach, buraku cukrowym, kukurydzy lub późnych warzywach. Do 30 kg N/ha + dokumentacja,
- niekorzystne warunki pogodowe. Do 30 listopada,
- uprawy pod osłonami.

Warunki przechowywania nawozów naturalnych oraz postępowanie z odciekami

- bezpieczne dla środowiska:
 - miejsca nieprzepuszczalne (nawozy naturalne stałe)+obora (głęboka ściółka),
 - przykryte, szczelne zbiorniki (nawozy naturalne płynne),
- 5 miesięcy – nawozy naturalne stałe na płycie,
- 6 miesięcy – nawozy naturalne płynne (teraz 4 miesiące),
- 6 miesięcy – nawozy naturalne słabe na gruncie:
 - przyzmy lokalizuje się poza zagłębieniami terenu, na możliwie płaskim (max 3%), w miejscu niepiaszczystym i niepodmokłym,

- w tym samym miejscu dopiero po trzech latach,
- informacje o lokalizacji i dacie złożenia przechowujemy przez 3 lata,
- pomiotu ptasiego i kiszzonek nie wolno przechowywać na gruncie,
- podmioty przyjmujące nawozy naturalne muszą mieć bezpieczne powierzchnie do ich przechowywania,
- zabronione jest przechowywanie pomiotu ptasiego bezpośrednio na gruncie przez cały rok.

Dawki i sposoby nawożenia azotem

- wielkość rocznej dawki nawozów naturalnych nie może zawierać więcej niż 170 kg azotu (N) w czystym składniku na 1 ha użytków;
- plan nawożenia azotem jest opracowany zgodnie z zasadami dobrej praktyki rolniczej na podstawie składu chemicznego nawozów oraz potrzeb pokarmowych roślin i wyników zasobności gleb – gospodarstwo bardzo duże;
- plan nawożenia azotem opracowany z uwzględnieniem sposobu obliczania dawki nawozów azotowych mineralnych – **uproszczonego bilansu azotu**, który został określony w załączniku nr 8 do Programu – gospodarstwa duże;
- maksymalne ilości azotu działającego ze wszystkich źródeł, dla upraw w plonie głównym, dla plonów uzyskiwanych w warunkach uregulowanego odczynu gleby, zbilansowanego nawożenia azotem, fosforem i potasem (NPK) i stosowania integrowanej ochrony roślin – gospodarstwa średnie.

Sposób dokumentowania realizacji Programu

Ewidencja zabiegów obowiązuje gospodarstwa od 10 ha lub od 10 DJP.

Ewidencja zabiegów agrotechnicznych związanych z nawożeniem azotem, zawiera informacje o :

a).dacie zastosowania nawozu,

b).rodzaju uprawy i powierzchni uprawy, na której został zastosowany nawóz,

c).rodzaju zastosowanego nawozu,

d).zastosowanej dawce nawozu,

e).terminie przyorania nawozu naturalnego, w przypadku zastosowania tego nawozu na terenie o dużym nachyleniu.

Okres przechowywania wszelkiej dokumentacji programu to 3 lata.

Sankcje za nieprzestrzeganie przepisów

W związku z ustawą Prawo wodne, właściwy organ Inspekcji Ochrony Środowiska, na podstawie wyników kontroli, w zależności od zakresu i stopnia naruszenia może:

1.nakazać usunięcie w określonym terminie nieprawidłowości stwierdzonych w trakcie kontroli,

2.ustalić obowiązek uiszczenia opłaty oraz jej wysokość.

a). 2000 zł za stosowanie nawozów niezgodnie z przepisami;

b). 3000 zł za przechowywanie odchodów zwierzęcych niezgodnie z przepisami,

c). 500 zł za prowadzenie dokumentacji realizacji programu działań niezgodnie z przepisami albo za jej brak;

d). 500 zł za brak planu nawożenia azotem, jeżeli jest wymagany.

Decyzje organu Ochrony Środowiska podlegają natychmiastowemu wykonaniu.

W związku z innymi przepisami, może nastąpić zmniejszenie dopłat przez ARiMR.

Katarzyna Guzek